

Angrepp på får bakom rovdjursavvisande stängsel (RAS) 2019–2021

Fotograf: Maria Levin

Rovdjursangrepp i Sverige 2019-2021

Alla anmälda rovdjursangrepp på får besiktigas av länsstyrelsen. Deras besiktningsspersoner bedömer om skadorna är orsakade av ett stort rovdjur och i så fall vilken art det rör sig om.

Uppgifter från besiktningarna registreras i databasen Rovbase.

I en studie sammanställde vi dels antalet rovdjursangrepp på får och dels antalet angripna (dödade, skadade eller saknade) får i Sverige 2019–2021. Vi tog även fram uppgifter om bak-

om vilken typ av stängsel de angripna djuren gick. Endast angrepp som besiktningsspersonerna klassade som ”dokumenterade” och ”bedömda som säkra” användes. Djur som blivit avlivade till följd av sina skador klassades som ”skadade”.

Författare: KATARINA PÖCHHACKER, JENS FRANK, MARIA LEVIN

Resultatet är uppdelat i tre kategorier: 1. Angrepp bakom så kallade *rovdjursavvisande stängsel* (förkortas RAS i texten), 2. Angrepp bakom andra typer av stängsel (benämns vidare som ”vanliga” stängsel) och 3. Angrepp på får som går utan någon form av stängsel. Med ”vanliga” stängsel menas alla typer av stängsel som inte kan klassas som RAS.

Syftet med sammanställningen är att få en bild av:

1. hur vanligt det är med angrepp bakom RAS,
2. om antalet angrepp innanför RAS varierar mellan de olika rovdjursarterna,
3. om angrepp bakom RAS resulterar i fler angripna djur än angrepp bakom vanliga stängsel.

Resultat

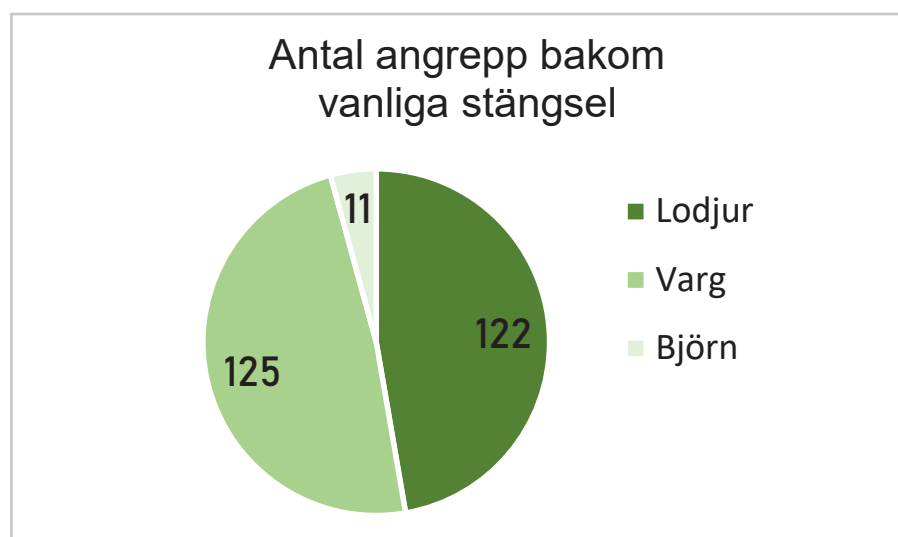
Under åren 2019–2021 skedde 340 angrepp på får i Sverige orsakade av björn, lodjur, varg, räv och hund. De rovdjur som stod för flest antal angrepp var lodjur (139 angrepp) och varg (136 angrepp) (tabell 1). Totalt angreps 1268 får. Av dessa var 776 dödade, 402 skadade och 90 saknade (tabell 2).

Tabell 1. Antal angrepp bakom vanliga stängsel, rovdjursavvisande stängsel (RAS) och utan stängsel för björn, lodjur, varg, rödräv och hund 2019–2021.

Art	Antal angrepp bakom vanliga stängsel	Antal angrepp bakom RAS	Antal angrepp utan stängsel	Totalt antal angrepp
Björn	11	0	3	14
Lodjur	122	16	1	139
Varg	125	4	7	136
Rödräv	25	2	0	27
Hund	22	0	2	24
Summa	305	22	13	340

Tabell 2. Antal dödade, skadade och saknade får vid angrepp bakom vanliga stängsel, rovdjursavvisande stängsel (RAS) och utan stängsel för björn, lodjur, varg, rödräv och hund 2019–2021.

Art	Vanliga stängsel			RAS			Utan stängsel			Totalt antal får
	Dödade	Skadade	Saknade	Dödade	Skadade	Saknade	Dödade	Skadade	Saknade	
Björn	22	5	1	0	0	0	2	0	5	35
Lodjur	179	19	12	25	2	4	1	0	1	243
Varg	411	320	50	28	19	4	42	15	3	892
Rödräv	29	1	6	2	0	1	0	0	0	39
Hund	35	19	3	0	0	0	0	2	0	59
Summa	676	364	72	55	21	9	45	17	9	1268

Figur 1. Antal angrepp bakom vanliga stängsel orsakade av lodjur, varg och björn 2019–2021.

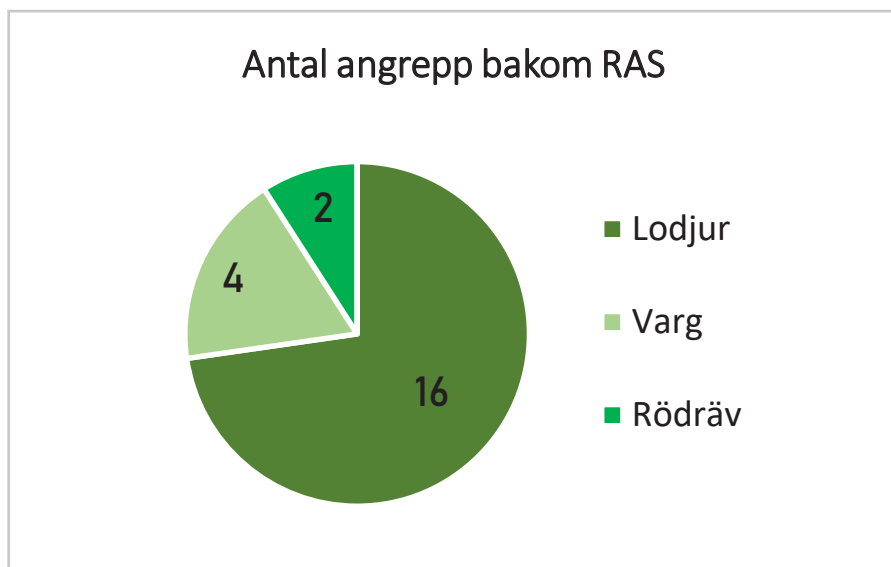
Flest angrepp bakom vanliga stängsel

Av de 340 angreppen skedde 305 bakom vanliga stängsel, 22 bakom RAS och 13 på får som gick utan några stängsel alls (tabell 1).

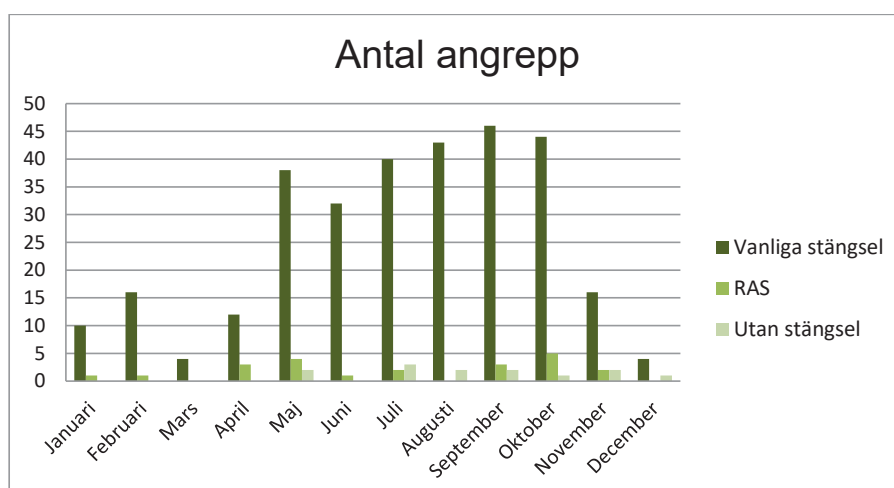
Av de 1268 angripna fåren gick 1112 bakom vanliga stängsel, 85 bakom RAS och 71 utan stängsel

Angrepp bakom de olika kategorierna

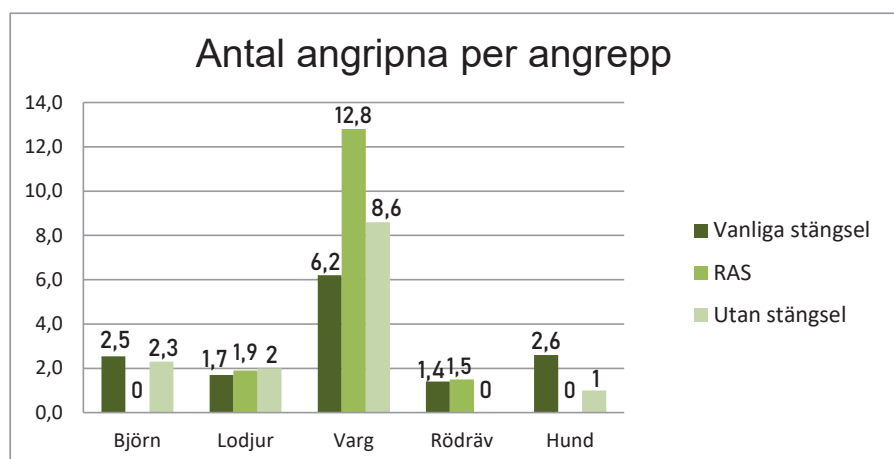
Av de 305 angreppen bakom vanliga stängsel genomfördes 125 av varg, 122 av lodjur och 11 av björn (figur 1). Av de 22 angreppen bakom RAS genomfördes 16 av lodjur, fyra av varg och två av räv (figur 2).

Figur 2. Antal angrepp bakom rovdjursavvisande stängsel (RAS) orsakade av lodjur, varg och rödräv 2019–2021.

Figur 3. Antal angrepp på får bakom vanligt stängsel, rovdjursavvisande stängsel (RAS) och utan stängsel per månad 2019–2021.

Figur 4. Genomsnitt av antal angripna får per angrepp bakom vanliga stängsel, rovdjursavvisande stängsel (RAS) och utan stängsel för varje rovdjursart 2019–2021.

Eftersom vi saknar uppgifter om hur stor andel av det totala antalet betade fållor under den studerade tidsperioden som hade RAS kan vi inte dra några slutsatser om i vilken utsträckning RAS minskar risken för rovdjursangrepp.

Flest angrepp under sommar och höst

De flesta angreppen skedde under sommarhalvåret, med start i maj. Sedan avtog de på hösten i oktober (figur 3). Detta är förväntat eftersom det är under den tiden som både antalet får på bete och antalet beteshagar med får är som störst.

Antal angripna får per angrepp högst för varg

Genomsnittet för antalet angripna får per angrepp 2019–2021 var högst för varg för samtliga kategorier (vanligt stängsel 6,2; RAS 12,8; utan stängsel 8,6 får per angrepp) (figur 4). Att varg oftare angriper flera djur per angrepp än de andra rovdjursarterna har vi konstaterat sedan många år (Viltskadestatistik 2000–2021).

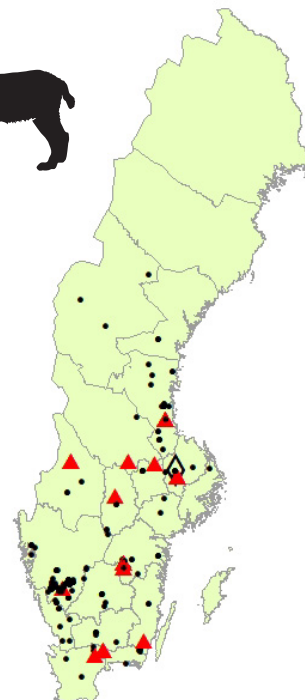
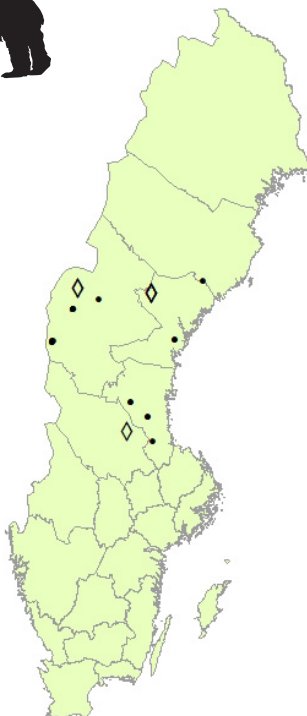
Att antalet vargangripna får per angrepp bakom RAS var mer än dubbelt så stort som bakom vanligt stängsel 2019–2021 beror sannolikt på slumpen. Av de fyra vargangreppen bakom RAS låg antalet får i två angrepp betydligt under genomsnittet (3 och 5 får) och i två angrepp högt över genomsnittet (19 och 24 får).

Slutsats

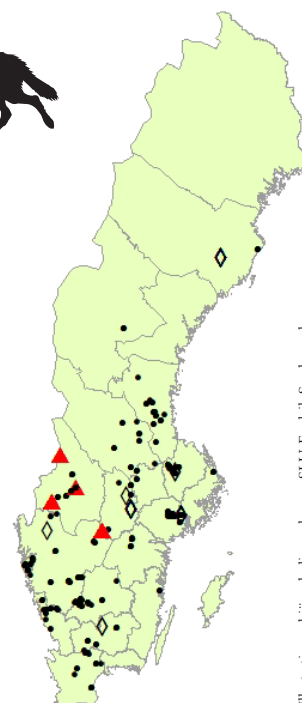
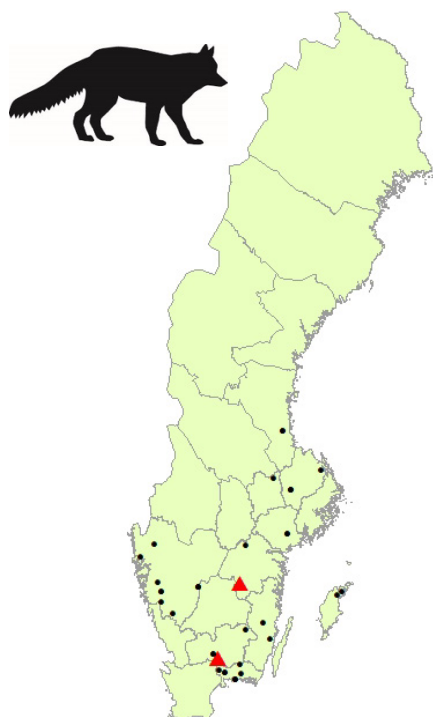
I det studerade materialet finns ingen statistisk skillnad i antalet angripna får bakom RAS jämfört med andra stängseltyper. Det är ändå angeläget att följa utvecklingen under kommande år för att fånga upp ifall fler får angrips vid eventuella angrepp bakom RAS än bakom vanligt stängsel.

I kartorna redovisas angrepp på får av olika rovdjursarter 2019–2021. Några angrepp har skett på i stort sett samma plats, men med några dagars mellanrum. De punkterna ligger ovanpå varandra i kartan och går inte att skilja åt i denna upplösning.

- ▲ = Angrepp bakom RAS
- = Angrepp bakom vanligt stängsel
- ◊ = Angrepp utan stängsel

Viltskadecenter sammanställer årligen statistik över skador orsakade av stora rovdjur och stora betande fåglar i Sverige. Samtliga rapporter finns på vår webbplats www.slu.se/viltskadecenter. Där finns även mer information om RAS (rovdjursavvisande stängsel) och andra förebyggande åtgärder.

Illustrationer björn, lodjur och varg: SLU, Fredrik Svanckoppel

